

SVENSKA
LINNÉ-SÄLLSKAPETS
ÅRSSKRIFT

ÅRGÅNG XVIII · 1935

U P P S A L A

1935

LINNÉ-VÄXTER I BERGII HERBARIUM

AV

ROB. E. FRIES

NÄR DE LINNÉANSKA SAMLINGARNA EFTER LINNÉ DEN yngres död försålde och överfördes till England, förlorade vårt land en av sina dyrbaraste klenoder, ej blott med hänsyn till affektionsvärdet utan även och framför allt från rent vetenskaplig synpunkt. Det har emellertid sedan visat sig, att Linnéanska herbarieväxter ej alldeles saknas i vårt land. Och det vore ju också egendomligt, om så skulle vara förhållandet. LINNÉ var ju under sin professorstid i Uppsala centralfiguren för de botaniska arbetena i landet, och han stod i livlig förbindelse med de talrika, som intresserade sig för botaniken. Han erhöll av dem bidrag till sitt herbarium, men han delade också med sig i utbyte mot vad han erhölet. Och så kom det sig, att Linné-växter hamnade i en del privata herbarier, växter som kommo att stanna i Sverige, när den Linnéanska huvudsamlingen sändes ur landet.

Särskilt under de sista årtiondena hava dylika samlingar av Linnéanska herbarieväxter varit föremål för ett stort intresse. Så påbörjade C. LINDMAN 1907 utgivandet av en förteckning¹ över de Linnéanska växter, som han påträffat på Naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning i Stockholm och som han sammanfört till ett innehållsrikt Linné-herbarium. Tyvärr kom denna redogörelse endast att omfatta de fem första klasserna av sexualsystemet; en fortsättning på förteckningen vore högeligen önskvärd. Enligt vad O. GERTZ² påvisat, finnes ytterligare på Riksmuseet en liten växtsamling (ett supplement till OLOF CELSIUS' herbarium »Flora uplandica»), vilken enligt all sannolikhet insamlats av LINNÆUS under dennes ungdomsår i Skåne och Småland och som av honom sedan skänktes till CELSIUS. För de i Uppsala (på botaniska museet, i Linnésällskapets samlingar lik-

¹ C. LINDMAN, *A Linnean Herbarium in the Natural History Museum in Stockholm* I—II (Arkiv för Botanik Bd. 7, 1907 och Bd. 8, 1909).

² O. GERTZ, *Linnéanska herbarieväxter i domprostens Celsii herbarium*. (Sv. Linnésällskapets årsskrift. Årg. 5. 1922).

som på Hammarby) förvarade Linné-växterna har O. JUEL redogjort i flera uppsatser i denna årsskrift; en sammanfattning därav lämnade han i Årgång 14 (1931), till vilken här endast må hänvisas.

Avsikten med det meddelande, som härmed framlägges, har varit att väcka uppmärksamheten på ännu en samling av Linnéanska herbarieväxter, en samling som visserligen ej varit alldeles okänd men som hittills ej varit föremål för en närmare granskning. Det är den samling, som finnes inordnad i det Bergianska herbariet.

Det är välbekant att Linné-lärjungen P. J. BERGIUS, även sedan han lämnat Uppsala och bosatt sig i Stockholm, stod i livlig förbindelse med sin gamle lärare och att växtsändningar utväxlades dem emellan. Däröfver förtälja deras av trycket utgivna brev.¹ I BERGII herbarium, som näst LINNÉS eget torde hava varit det mest omfattande i vårt land vid den tiden och som nu förvaras i Bergianska trädgården i Stockholm, finnas också ännu minnen från dessa växtbyten. Antagligen har BERGIUS också redan tidigare, under den personliga kontakten med LINNÆUS i Uppsala erhållit växter direkt av denne. Om dessa Linnéanska växter i Bergianska herbariet har emellertid hittills endast en kort notis offentliggjorts. Det skedde i en redogörelse för herbariet ifråga, vilken V. B. WITTRÖCK² lämnade 1891 och i vilken han angav att Linné-växter där funnos till ett antal av omkring 30. Denna uppgift återges sedan på andra håll.

Innan jag här ingår på de resultat jag vunnit av ett närmare studium av Bergianska herbariets Linné-växter, torde det kanske vara lämpligt att klargöra vad som egentligen bör avses med denna benämning. Det synes mig som om man som sådana kan räkna herbarieexemplar av åtminstone fyra olika slag.

Till den första typen, till de självklara Linnéanerna, äro att hänföra sådana exemplar, på vilka LINNÉ egenhändigt nedskrivit växtens namn. Från vetenskaplig synpunkt kunna dessa äga ett synnerligen stort värde, då de kunna lämna oss upplysningar om vad LINNÉ avsåg med den ena eller andra arten, som han behandlat i sina skrifter. Till den typen kunna också räknas sådana exemplar, som bära av LINNÉ egenhändigt gjorda anteckningar av ett eller annat slag, vilka också, åtminstone ibland, kunna vara av ett visst värde för förståelsen av LINNÉS uppfattning av arten ifråga. En lång lista av denna första grupps arter har JUEL lämnat i den ovan citerade uppsatsen i denna årsskrift (Årg. 14, sid. 13).

Som en andra grupp av Linnéaner böra räknas sådana exemplar, vilka bevisligen tillhört LINNÉ utan att han på arken själv gjort någon anteckning av något slag. Dit höra sådana växter, som av LINNÉ av en

¹ TH. M. FRIES, *Bref och skrivelser af och till Carl von Linné*. Avd. I. Del 3. 1909.

² V. B. WITTRÖCK, *Några bidrag till Bergianska Stiftelsens historia* (Acta Horti Bergiani. Bd I. 1891.)

eller annan anledning, som gåva eller byte, överlämnats till andra samlare och vilka genom pålitliga anteckningar av mottagaren eller på annat sätt (jfr GERTZ' bevis för Linné-växter i CELSII herbarium) kunna styrkas vara av Linnéanskt ursprung. Växter tillhörande denna andra grupp äga i allmänhet helt naturligt ett mindre värde från vetenskaplig synpunkt men deras affektionsvärde kan ej förbises.

Ytterligare bör här nämnas som en tredje grupp av Linné-växter sådana, som insamlats i den botaniska trädgården i Uppsala under LINNÉS tid. Deras betydelse är huvudsakligen historisk, såsom utgörande belägg för och möjligen komplettering av den kunskap, vi äga om det växtmaterial, som LINNÉ odlade i sin Hortus.

Ehuru egentligen icke Linnéaner i den meningen att de på något sätt tillhört LINNÉ må till sist erinras om den kategori av växter, vilka ehuru tillhörande andra herbarier dock direkt omnämnas i LINNÉS skrifter. Jag tänker därvid framför allt på de talrika exemplar i BURSERS Hortus siccus, vilkas nummer citeras av LINNÉ. Från vetenskaplig synpunkt äro dessa synnerligen värdefulla, framför allt naturligtvis de, som ligga till grund för av LINNÉ nybeskrivna arter. En förteckning över dylika har JUEL lämnat i sina Studien in Bursers Hortus siccus pag. XIV (1923). Växter av denna typ har jag ej anträffat i BERGIUS' herbarium.

Följa vi den här gjorda uppdelningen, så möta vi i det Bergianska herbariet ett ganska stort antal exemplar, vilka tillhöra den första typen och som således bära påskrifter på arken av LINNÉS hand. I vissa fall har det varit svårt att med säkerhet identifiera stilen som Linnéansk, då det ju ibland ingalunda är lätt att av ett enda ord, ett artnamn eller dylikt, bestämt igenkänna LINNÉS handstil, vilken däremot då det gäller en längre handskrift ej är svår att identifiera. Den granskning, som jag företagit, har emellertid givit vid handen, att LINNÉ gjort egenhändiga skriftliga anteckningar på 82 ark, vartill kommer ett par, beträffande vilka jag här är tveksam huruvida det skrivna härrör från LINNÉS hand eller ej. Av de nämnda 82 arken bära 34 stycken en av J. E. WICKSTRÖM (Bergiansk professor 1818—1856) senare gjord påteckning att det är LINNÉS egen stil, vi ha att göra med. Det är tydligt, att det var dessa exemplar, som WITTROCK avsåg med sin uppgift att omkring 30 Linnéanska växter funnos i det Bergianska herbariet. De övriga 48 exemplaren hava av WICKSTRÖM ej beaktats, men anser jag mig nu med bestämdhet kunna identifiera LINNÉS handstil på arken ifråga.

De Linnéanska exemplaren äro helt fastklistrade på arken, såsom fallet är med de övriga växterna i BERGII herbarium. Tack vare detta förhållande hava de också i allmänhet väl bevarats. Det pressade materialet av arterna är visserligen ofta sparsamt, i några fall också ganska ofullständigt, men i allmänhet äro dock exemplaren bestämbara och fullt användbara

för undersökning. Jag har sökt att bestämma arterna och det har också i de allra flesta fallen lyckats mig i identifieringen av desamma. I de här nedan meddelade förteckningarna över de Linnéanska växterna i BERGII herbarium (de med påskrifter av LINNÉS hand och de övriga från LINNÉ härstammande exemplaren), anföras också först (med fetstil) de nu gällande artnamnen, varefter följa de uppgifter, som finnas på arken ifråga. Med ett r avses därvid arkets framsida, med v dess baksida. Inom parentes anges efter citaten skribenten ifråga, varvid L. betyder LINNÉ, B. BERGIUS och Wm WICKSTRÖM. För att framhäva de av LINNÉ egenhändigt gjorda anteckningarna återgivas dessa med kursiv stil inom citationstecken. Då BERGIUS eller någon annan antecknat samma namn, vartill jag bestämt arten, upprepas icke detta namn.

Här nedan följer nu först en förteckning på de 82 exemplar (omfattande 79 olika arter), vilka bära Linnéanska påskrifter av ett eller annat slag:

Justicia Gendarussa L. fil. — r: »*India. Ruellia ringens*» [L.]. — v: v. Linné. *Justicia Burm. Morettiana* [B.]. *Gendarussa vulgaris* Esenb. [Wm].

Holosteum umbellatum L. — r: »*4 umbellatum*» [L.]. — v: »*Holosteum Dill. Loeft. descr. 24. Alsine verna glabra, floribus umbellatis Tournef. Vaill. ex Löfl.*» [L.]. e solo natali [B.].

Mitchella repens L. — r: »*Mitchella repens*» [L.].

Callicarpa cana L. — r: »*Callicarpa*» [L.] tomentosa. Mammanira. Malaice Mammanirang. Javanice Mammiran. — v: *Callicarpa Linn. americana* [B.]. *C. cana* Vahl. *Symb. III p. 32* [Swartz].

Camphorosma monspeliaca L. — r: »*Camphorosma*» [L.]. Vid den pressade grenens nedre ända har LINNÉ dessutom antecknat: »*A 13 d.*» — v: e solo natali [B.].

Samma art: — v: »*Camphorosma monspeliaca*» [L.].

Mertensia sibirica (L.) G. Don. — r: (längst ned på arket) »*Pulmonaria 4 sibirica*» [L.] och (högre upp) »*Sibirica H. Ups.*» [L.]. — v: *Casselia sibirica* Dumort [Wm]; *Stenhammaria sibirica* [Wm].

Bassia hyssopifolia (Pall.) Volk. — r: »*Astrachan Salsola*» [L.]. *Echinopsilon sedoides* Moqu. [Wm]. — v. »*Astracan misit Lerche*» [L.]. *Ex astracano.* v. Linné [B.].

Passerina filiformis L. — r: »*Passerina 1 β varietet*» [L.]. — v: e solo natali [B.].

Polygonum chinense L. — r: (längst ned på arket) »*Polygonum*» [L.] samt (högre upp) »*China*» [L.] — v: e solo natali [B.].

Melia Azedarach L. — r: »*Azederach*» [L.].

Clidemia hirta (L.) D. Don. — r: (längst ned) »*Melastoma hirta*» [L.] och (invid den pressade växten) »*ard.*» [= *Arduino*; L.]. — v: *Melastoma Linn. hirtum* [B.].

Arenaria montana L. — v: »*Gypsophila mihi ignota flore albo*» [L.; därefter följer ett för mig otydligt ord: »*Sams*»?]. *Arenaria lateriflora* Linn. och *Moehringia lateriflora* Fenzl [Wm].

Nigella nigellastrum (L.) Willk. — r: »*Nigellastrum*» [L.].

Crataeva Tapia L.(?). — r: »*inermis*» [L.]. — v: *Crataeva* Linn. gynandra. — Exemplaret består endast av ett blad och är ej till arten säkert bestämbar.

Euphorbia hirta L. — r: »*Surat. hirta*» [L.]. — v: e Suratte. v. Linné [B.].

Samma art. — r: »18» (= arten hirtas nummer i *Sp. pl.*) och »*India*» [L.]. — v: ex India. v. Linné [B.].

Euphorbia portlandica L. — r: (längst ned) »*Euphorbia portlandica*» [L.] samt (högre upp invid växten) »*Ard.*» [Arduino; L.]. — v: e solo natali [B.].

Glinus lotoides L. — r: »*Glinus*» [L.]. — v: »*Hispania 801 Loeffl.*» [L.]. Löfving [B.].

I LINNÉS arbete *Petri Loeffling, Iter hispanicum* (p. 145) uppges LÖFLING ha samlat arten i Estremadura, varifrån exemplaret tydligen härstammar.

Punica Granatum L. — r: »*Surat. Punica*» [L.]. — v: Suratte. v. Linné [B.].

Capparis spinosa L. — r: »*C. spinosa*» [L.]. — v: v. Linné [B.]. *Capparis herbacea* Willd. [Wm].

Det på arkets framsida skrivna artnamnet *C. spinosa* har senare blivit överstruket, men jag anser mig med säkerhet under överstrykningen kunna igenkänna LINNÉS handstil. Namnet är skrivet invid mitten av nedre kanten av arket, på den plats där LINNÉ brukade skriva artens namn.

I detta sammanhang må omnämnas tvenne ark, på vilka antagligen funnits namnbestämmingar av LINNÉS hand, men vilka dock numera saknas. På det ena av dessa, *Epilobium roseum*, har BERGIUS, på givarens vanliga plats på arkets baksida, skrivit: v. LINNÉ. På framsidan har, på just den plats där »*spinosa*» är skrivet på *Capparis*-arket, funnits ett med liten stil skrivet namn; detta har emellertid omsorgsfullt borttraderats. Det är knappt något tvivel om att det ej är LINNÉS påskrift som här bortskrapats. — På det andra arket, på vilket är fästad en *Acanthacé*, *Hygrophila salicifolia*, har man av allt att döma gått ännu radikalare tillväga och helt och hållet berövat arket den en gång av LINNÉ gjorda bestämningen. Vid nedre kantens mitt har nämligen troligen LINNÉ skrivit, som vanligt, artens namn (LINNÉ-ursprunget framgår av BERGII uppgift på arkets baksida: »*dono illustr. v. Linné*»). Man har emellertid här ej nöjt sig med dettas överstrykning eller borttradering, utan man har helt enkelt borttrivit en remsa av arket, där namnet en gång stod.

De två här nu omnämnda exemplaren sakna således numera LINNÉS egenhändiga påskrift och upptagas därför här nedan under den andra gruppen av Linnéaner.

Halimium alyssoides (Lam.) Gross.(?) — r: »*Cistus salvifolius*» [L.]. — v: e solo natali. v. Linné [B.].

Fumana thymifolia (L.) Halácsy var. **glutinosa** (L.) Gross. — r: »*Cistus pilosus*» [L.]. — v: v. Linné [B.]. *Helianthemum thymifolium* Pers. [Wm].

Ranunculus muricatus L. — v: »*Ranunculus stellatus echinatus creticus*. *Bauh. pin. 180*» [L.]. v. Linné [B.].

Ranunculus parviflorus L. — v: »*Ranunculus hirsutus annuus, flore minimo*. *Raj. syn. 3 p. 248. t. 12. f. 1*» [L.]. v. Linné [B.].

De båda *Ranunculus*-exemplaren har LINNÉ helt säkert namngivit före den binära nomenklaturens införande, således före 1753. Det kan därför tagas för givet att BERGIUS mottog dem av LINNÉ redan under vistelsen i Uppsala, i början av 1750-talet.

Teucrium massiliense L. — r: »*T. massiliense*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Teucrium lucidum L. — r: »*Teucrium*» [L.]. — v: v. Linné [B.]. *Teucrium* Linn. *Chamædrys* variet. [B.].

Teucrium capitatum L. — v: »*Polium montanum album serratum latifolium* *Barr. t. 1079. Hispania 417. a Loeffl.*» [L.]. *Teucrium* Linn. *capitatum* variet. [B.]. *Teucrium Polium* Linn. var. *angustifolium* Benth. [Wm].

På framsidan står nederst siffran »25», antagligen skriven av Linné. Den betecknar artens nummer inom släktet i *Sp. pl.*

Thymbra spicata L. — r: »*Thymbra*» [L.].

Sideritis scordioides L. — r: »*Sideritis hirsuta*» (hirsuta överstruket av Linné och ändrat till) »*scordioides*» [L.]. — v: v. Linné [B.]. *Sideritis scordioides* Linn. var. *elongata* Benth. [Wm].

Samma art. — r: »8 *Sideritis*» [L.]. — v: *Sideritis scordioides* Linn. var. *elongata* [Wm].

Sideritis spinosa Lam. — r: »*scordioides*» [L.]. *Sideritis scordioides* Linn. var. *grandiflora* Benth. [Wm].

Mentha rotundifolia L. — r: »2 *viridis*» [L.]. — v: ex Anglia [B.].

Lamium maculatum L. — r: »*HU.*» (*Hortus upsaliensis*). »*lineatum*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Lamium garganicum L. — r: »*H. U. garganicum*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Lamium album L. — r: »*HU. Lam. laevigatum*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Marrubium vulgare L. — r: »5 *vulgare*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Thymus Mastichina L. — v: »*Thymus 4*» [L.]. v. Linné [B.].

Parentucellia latifolia (L.) Čar. — r: »*Monspel. Euphrasia*» [L.].
— Montpellier. v. Linné [B.]. *Bartsia purpurea* Duby och *Eufragia latifolia* Griseb. [Wm].

I Sp. pl. ed. I p. 604 uppger LINNÉ arten *Euphrasia latifolia* just från Montpellier, varför det här föreliggande exemplaret kan vara ett typ- eller kotypexemplar.

Ruellia paniculata L. — r: (längst ned) »*Ruellia paniculata 3*» [L.]. och (högre upp invid växten) »*Br*» [L.]. — v: v. Linné [B.]. *Dipteracanthus paniculatus* Nees ab Esenb. [Wm]. »*Br*» avser utan tvivel PATRICK BROWNE, från vilken LINNÉ således erhållit växten.

Lepidium campestre (L.) R. Br. — r: »*campestre minus*» [L.]. — v: *Thlaspi* Linn. *campestre minus* [B.].

Alyssum sp. — r: »*Alyssum*» [L.]. — v: *calycinum* Linn. sed *scabra* planta [B.].

Exemplaret är endast fruktificerande. En säker bestämning av det samma har ej varit mig möjlig.

Pelargonium barbatum Jacq.(?). — r: »*incarnatum*» [L.]. — v: »*Ger. africanum, folio pulsatillæ infra argenteo, flore albo. 23*» [L.].

På arkets framsida är fastklistrad en graverad bild av en rikt ornerad urna (dess nedre del bortklippt), ur vilken pressade och rätt väl bibehållna blad och blomskott uppskjuta. Växtens underjordiska delar saknas emellertid, varför bestämningen här ovan är något osäker. Urnebildens utseende stämmer ej med någon av de typer, som LINNÉ lät göra men som han ej kom att använda i sitt herbarium (jfr JUELS bild i Sv. Linnésällskapets Årsskrift IX sid. 64). Det har ej lyckats mig att utreda, varifrån den här föreliggande urnetyper härstammar. Att LINNÉ haft exemplaret i sin hand, framgår av hans anteckningar på arket. Varifrån det kommit, dess förhållande i övrigt till LINNÉ och hur det kom att införas med BERGII herbarium, återstår att utreda.

Geranium dissectum L. — r: »*dissectum*» [L.]. — v: v. Linné [B.]. *Geranium columbinum maximum fol. dissectis* [Swartz].

Malvastrum coromandelianum (L.) Garcke. — r: »*Sida 2*» [L.]. — v: *Melochia* Linn. *pyramidata* [B.].

Arten *coromandelianum* intar i Sp. pl. numret 2 under *Malva*-släktet, ej under *Sida*, vilket LINNÉ tydligen av förbiseende kommit att nedskryva i st. f. *Malva*.

Sida spinosa L. — r: »*Sida spinosa*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Urena lobata L. — r: »*Urena*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Urena sinuata L. — r: »*Urena*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Urena procumbens L. — r: »*Urena*» [L.]. — v: »*Chin. 84*» [L.].

Det är mig ej bekant vad som avses med »*Chin. 84*», men tydligen

har det sammanhang med fyndorten. Arten är nämligen tagen av OSBECK i China, och på dennes exemplar har LINNÉ i Sp. pl. ed. I p. 692 beskrivit *procumbens*. Exemplaret i BERGII herbarium är därför antagligen ett kotypexemplar.

Polygala myrtifolia L. — r: *Polygala C. B. S.*» [L.]. — v: e solo natali. v. Linné [B.].

Genista scorpius (L.) DC. — r: »*Spartium spinosum*» [L.]. — v: *Spartium* Linn. *spinosum* [B.]. *Cytisus spinosus* Lamarck och *Calycotome spinosa* Link [Wm].

Vid nedre ändan av *Genista*-grenen står, av LINNÉ ditskrivet, ett »*m*». Det synes mig antagligt att härmed åsyftades att växten härstammade från Montpellier.

Genista anglica L. — r: »*Genista*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Genista candicans L. — r: »*Candicans*» [L.]. — v: e solo natali: v. Linné [B.].

Adenocarpus complicatus (L.) J. Gay. — r: »*Genista 6*» [L.]. — v: e horto [eller Porto]. Löfving. *accepti a v. Linné* [B.].

LINNÉ förde arten till *Spartium*, inom vilket släkte den i Sp. pl. har numret 6.

Ononis cenisia L. — r: »*Cherleri*» [L.].

Ononis fruticosa L. — r: »*Ononis fruticosa*» [L.].

Lathyrus filiformis (Lam.) J. Gay. — r: »*Orobus*» [L.]. — v: v. Linné. *Orobus* Linn. *angustifolius* [B.]. *Orobus tuberosus* Linn. var *angustifolius* [Wm].

Lathyrus sphaericus Retz. — r: »*angulatus*» [L.]. — v: v. Linné. *Lathyrus* Linn. *angulatus* [B.].

Cytisus sessifolius L. — r: »*m*». [Montpellier?]. »*Cytisus*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Coronilla glauca L. — r: »*Coronilla*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Ornithopus perpusillus L. — r: »*Ornithopus*» [L.]. — v: e solo natali. v. Linné [B.].

Phyllodium pulchellum (L.) Desv. — r: »*Hedysarum*» [L.]. — v: v. Linné. *Hedysarum* Linn. *pulchellum* [B.]. *Dicerma pulchellum* De Cand. [Wm].

Desmodium umbellatum (L.) DC. — r: »*Hedysarum*» [L.] och »*Fl. zeyl. 293*» [L.]. — v: v. Linné. *Hedysarum* Linn. *umbellatum* [B.].

Trifolium lappaceum L. — r: »*Trifolium 20*» [L.; arten *lappaceum* har numret 20 inom *Trifolium*-släktet i Sp. pl. ed. I]. — v: v. Linné [B.].

Hypericum montanum L. — r: »*montanum*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Cirsium tuberosum L. — r: »*Carduus heterophyllus*» (detta art-namn har LINNÉ själv överstrukt och ändrat till) »*tuberosus*» [L.].

På arkets baksida har BERGIUS antecknat »SCHREBER» som givare av växten, ej LINNÉ som annars är fallet med dessa Linnéaner. SCHREBER har synbarligen fått arket av LINNÉ och sedan överlämnat detsamma till BERGIUS.

Bidens bullata L. — r: »*Ard. Bidens bullata*» [L.]. — v: v. Linné [B.].
»Ard.» är förkortning av ARDUINO.

Melanthera deltoidea Michx. — r: »*Bidens 7 nivea*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Hippia pilosum (Berg.) Druce. — r: »*Tanac. suffruticosum*» [L.].

BERGIUS har beskrivit arten som *Tanacetum pilosum*.

Artemisia Santonicum L. — r: »*Ard.*» [Arduino]. »*Santonica*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Gnaphalium obtusifolium L. — r: »*HU. 8 obtusifolium* [L.].
Gnaphalium polycephalum Mich. [Wm].

Anthemis Triumphetti [L.] All. — r: »*HU. 16 β* [L.; i Sp. pl. ed. I. upptar LINNÉ under släktet Anthemis arten tinctoria såsom nr 16 och såsom en var. β under denna anför han Triumphetti]. — v: »*Buphthalmum Triumphetti*» [L.].

Inula Oculus Christi L. — r: »*3 oculus Christi*» [L.] samt invid plantan: »*m*» [L.; avser troligen Montpellier]. — v: v. Linné dedit [B.].

Rudbeckia triloba L. — r: »*Rudbeckia*» [L.]. Överst på framsidan står dessutom med stor präntad stil släktnamnet »*Rudbeckia*» såsom LINNÉ brukade skriva detsamma; det synes mig även vara skrivit av honom. — v: ex America boreali. Gronov. [B.]. På arkets baksida finnes därjämte med LINNÉS stil följande utförliga beskrivning på arten: »657. *Rudbeckia foliis infimis hastatis angulis ad apicem folii tridentibus rugosis hirsutis amplexicaulibus ex adverso binis, superioribus lanceolato-ovatis, caulibus plurimis rubentibus, flore minore terminatrice, radio singulari flavo, disco purpureo lucido, conico. Gronov.*» [L.].

LINNÉ har tydligen erhållit detta exemplar av GRONOVIVUS, vilken i sitt arbete Flora virginica p. 180 kallat arten *Rudbeckia foliis trilobis*. LINNÉ har beskrivit densamma i Hortus Upsaliensis p. 269 och i Sp. pl. ed. I p. 907, där han givit den artnamnet *triloba*. Det föreliggande exemplaret torde vara ett typ- eller kotypexemplar.

Centaurea sonchifolia L. — r: »*Ard.*» [Arduino]. »*sonchifolia*» [L.]. — v: v. Linné [B.].

Stoebe cinerea [L.] Thunb. — v: »*Seriphium cinereum*» [L.].

Amaranthus tricolor L. — r: »*HU. Am. tricolor*» [L.].

Quercus Suber L. — v: »*Hispania 677. Loeffl.*» [L.].

Carya alba (L.) K. Koch. — v: »466. *Juglans alba pinnis foliorum angustis*» [L.]. von Linné. *Juglans Linn. alba* [B.]. *Carya tomentosa* Nutt.

Pistacia Lentiscus L. — r: »*Pistacia 5*» [L.].

Vaillantia muralis L. — r: »HK. [?]. *hispidia*» [L.]. — v: v. Linné. *Vaillantia* Linn. *hispidia* [B.].

Species indeterminata. — v: »*Rhamnus oleoides. ex Hispania*» [L.]. Ex hispania. Linné [B.].

Växten är icke *Rhamnus oleoides*, vilket namn LINNÉ, på grund av en viss yttlig likhet vad bladen beträffar, kommit att skriva på arket. Det har emellertid ej ens varit mig möjligt att på det tillgängliga materialet avgöra familjen, dit växten hör.

Till den ovan urskilda andra gruppen av Linnéanska växter höra inalles 28 exemplar. Dessa utgöras således av sådana, som icke bära någon direkt påskrift av LINNÉS hand, men som dock av allt att döma, på grund av anteckningar på arken, en gång måste hava tillhört LINNÉ. Så är exempelvis påtagligen fallet med ett exemplar av *Campanula rotundifolia*, på vars ark finnes antecknat (med en mig hittills obekant stil): »Ex Sibiria a Gmelin missa ad Linnæum, a quo accepi 1750». Så är tydligen också fallet med några andra, vilka på arkets baksida (alltid på en bestämd, för givaren avsedd plats) bära påskrifter av BERGII hand, sådana som »ab archiatro v. Linné» eller likartade. På de flesta exemplaren står emellertid endast ordet »v. Linné», ditskrivet med BERGII stil. Man skulle ju kunna invända, att detta är ett alltför intetsägande bevis för att växten ifråga skulle härstamma från LINNÉ. Det förhåller sig emellertid så, att namnet alltid är skrivet just på den plats, där BERGIUS regelbundet antecknade givarens namn, och att LINNÉS namn på alldeles liknande sätt är skrivet även på de ovan behandlade arken, som därjämte bära egenhändiga Linné-påteckningar. Vi äga också ett stöd för det Linnéanska ursprunget i ett av BERGIUS själv i hans efterlämnade självbiografiska anteckningar gjort uttalande. Efter att hava omnämnt, att han erhållit bidrag till sitt herbarium från skilda håll, säger han där: »Såsom tacksamhet mot dessa wäner och wälgerningsmän, har jag uti herbariet, på afwiga sidan af örtebladet, wid hwarje art, alltid tecknat gifwarens namn, såsom ett tecken af min erkänsla.» Det är därför, som jag anser mig kunna beteckna även denna kategori av växter såsom ägande Linnéanskt ursprung. En förteckning på desamma följer härmed.

Scleria lithosperma (L.) Willd. — v: v. Linné [B.]. *Schoenus* Linn. *lithospermus* och *Carex* Linn. *lithosperma*.

Ofullständigt exemplar, bestående av ett strå med inflorescens.

Ixora parviflora Vahl. — v: e solo natali. v. Linné. Descr. N:o 71. *Pavetta* Linn. *indica* [B.].

Campanula rotundifolia L. — v: Ex Sibiria. Gmelin [B.]. Ex Sibiria a Gmelin missa ad Linnæum, a quo accepi 1750 [stilen mig obekant].

Diosma ericoides L. — v: e Cap. b. sp. Linné [B.].

Diosma ciliata L. — v: e Cap. b. sp. Linné [B.].

Epilobium roseum Schreb. — v: v. Linné. *Epilobium* Linn. tetragonum [B.].

Mimusops Elengi L. — v: af archiatr. v. Linné [B.].

Triumfetta semitriloba L. — v: v. Linné [B.].

Astrocarpus sesamoides (L.) Duby. — v: Reseda Linn. sesamoides [B.]. Ab Ill. D. Linnæo accepi 1749 Aug. qui ab D. Sauvages misam habuit [stilen mig obekant men samma som på det ovan behandlade Campanula-arket].

Euphorbia hirta L. — v: ex Jamaica [Wm]. v. Linné [B.].

Mentha viridis L. — v: e solo natali. v. Linné [B.].

Physostegia virginiana (L.) Benth. — v: v. Linné. *Dracocephalum* Linn. virginianum.

Oftia africana (L.) Bocq. — r: *Spielmannia africana* Willd. [Wm]. — v: e Cap. b. sp. v. Linné [B.].

Hygrophila salicifolia (Vahl) Nees.(?) — v: dono illust. v. Linné. *Justicia moretiana* Burm. Ind. p. 10 [B.]. *Ruellia lancea* [Wm].

Lepidium cardamines L. — v: v. Linné. *Arduini spec. t. 8* [B.].

Polygala bracteolata L. — v: e Cap. b. sp. v. Linné [B.].

Dolichos lablab L. — v: v. Linné [B.].

Desmodium canescens (L.) DC. — v: v. Linné. *Hedysarum* Linn. canescens. NB. est revera canadense [B.].

Lotononis prostrata (L.) Benth. — v: e Cap. b. sp. v. Linné. *Lotus* Linn. prostratus.

Vismia cayennense (L.) Pers.[?] — v: E Surinamo, Thunberg ex Linnæo. *Hypericum* Linn. cayanense [B.].

Exemplaret består blott av ett brottstycke av en inflorescens. Troligen avses här ett från LINNÉ stammande exemplar, vilket BERGIUS erhållit från THUNBERG.

Chrysocoma coma aurea L. — v: e Cap. b. sp. ubi lecta. Linnæus. *Chrysocoma* Linn. ciliata? [B.].

Senecio elegans L. — v: Linnæus [B.].

Ursinia anthemoides (L.) Benth. et Hook. f. — v: e Cap. b. sp. v. Linné. *Arctotis* Linn. anthemoides [B.].

Osteospermum moniliferum L. [det. T. Norlindh]. — v: e Cap. b. sp. v. Linné. *Osteospermum* Linn. pisiferum [B.].

Osteospermum ciliatum Berg. — v: e Cap. b. sp. v. Linné [B.].

Exemplaret utgör typexemplaret för den av BERGIUS (i *Plantæ capenses* p. 332. 1767) beskrivna arten.

Guettarda speciosa L. — v: ab arch. v. Linné. Ex India orientali [B.].

Iresine paniculata (L.) OK. — v: v. Linné. *Iresine* Linn. *Celosioides* [B.].

Mercurialis tomentosa L. — v: e solo natali. v. Linné [B.].

Ovan har som en tredje kategori av Linné-växter framhållits sådana, som insamlats i botaniska trädgården i Uppsala under den tid LINNÉ vårdade densamma och där arbetade. Av sådana växter finnas i det Bergianska herbariet ej mindre än 218 ark, vartill komma några (t. ex. de tre *Lamium*-arterna), vilka redan upptagits under den första kategorien av Linné-växter. Tiden för insamlandet är i allmänhet ej direkt angiven. I en del fall finnes emellertid årtalet 1764 utsatt. Det torde också hava varit under 1760-talet, som BERGIUS, från LINNÉ själv eller genom olika ombud i Uppsala, erhöll dessa tillskott till sitt herbarium. Då det ju bör kunna vara av intresse att känna det växtmaterial, som LINNÉ hade i kultur i sin Hortus, må här meddelas en förteckning på ifrågavarande växter i BERGII herbarium. Namnen anföras därvid sådana som de finnas angivna på arken och någon detaljgranskning av bestämningarna har ej i allmänhet gjorts. I en del fall hava emellertid, om bestämningar gjorts eller det eljes ansetts önskvärt, de nu brukliga benämningarna bifogats inom parentes. Arterna äro ordnade efter LINNÉS system.

Monandria.

Boerhavia erecta. — *Corispermum squarrosum*. — *Cinna arundinacea*.

Diandria.

Circaea lutetiana var. *canadensis*. — *Veronica longifolia*. — *V. incana*. — *V. spicata*. — *V. pinnata*. — *Calceolaria pinnata*. — *Verbena supina*. — *Rosmarinus officinalis*. — *Salvia aegyptiaca* (Forskåhl). — *S. nemorosa* var. (är *silvestris* L.). — *S. hispanica* (Löfving). — *S. ceratophylloides*. — *S. nutans*. — *Collinsonia canadensis*.

Triandria.

Valeriana calcitrapa (*Centranthus c.*). — *V. cornucopiae* (*Fedia c.*). — *V. Locusta* var. *dentata?* (*Valerianella*). — *Melothria pendula*. — *Loeflingia hispanica*. — *Panicum glaucum* (är *Setaria verticillata* P. B.). — *P. hirtellum* (*Oplismenus*). — *Agrostis mexicana*. — *Poa alpina* var. *vivipara*. — *P. trivialis*. — *P. capillaris* (*Eragrostis c.*). — *Eragrostis* sp. — *Dactylus cynosuroides* (*Spartina c.*). — *Cynosurus aegyptius* (*Dactyloctenium aegyptiacum* Willd.). — *C. aureus* (*Lamarckia a.*). — *Festuca ovina* var. *vivipara*. — *Bromus purgans*. — *Avena nuda*. — *A. fragilis* (*Gaudinia fr.*). — *Arundo epigeios* (*Calamagrostis e.*).

Tetrandria.

Scabiosa tatarica (*Cephalaria t.*). — *Sc. cretica*. — *Sc. ucranica*. — *Sherardia muralis* (*Galium m.*). — *Plantago major rosea* (= *major* f. *bracteata*). —

Pl. altissima. — Pl. psyllium. — Cornus alba (är *C. alternifolia* L. fil.). — *Ptelea trifoliata*. — *Oldenlandia umbellata* (*O. corymbosa* L.; det. Wm). — *Rivina humilis*. — *Hypecoum procumbens*.

Pentandria.

Heliotropium peruvianum. — *H. europaeum*. — *Lithospermum officinale*. — *Messersmidia Arguzia* (= *M. sibirica* L.). — *Tournefortia volubilis*. — *Convolvulus sicus*. — *Campanula canariensis* (*Canarina c.*). — *Hyoscyamus Scopolia* (*Scopolia carniolica* Jacq.). — *Atropa physaloides* (*Nicandra ph.*). — *Physalis angulata* (H. Ups. 1764). — *Ph. pensylvanica?* (H. Ups. 1764). — *Solanum quercifolium*. — *S. peruvianum*. — *S. nigrum* var. (*v. villosum* L.). — *Capsicum frutescens*. — *Cestrum diurnum*. — *Celastrus pyracanthus*. — *Ribes nigrum* β . — *Vitis vinifera*. — *Lagoecia cuminoides*. — *Achyranthes muricata* var. β *alternifolia* (Nata in horto Upsal. e seminibus a Forskåhl ab oriente missis. 1764). — *A. lanata*. — *A. repens*. — *Celosia argentea* (Ex horto Upsal. 1764). — *Cynanchum acutum*. — *Apocymum cannabinum*. — *Beta maritima* (Nata e seminibus a Forskåhl ad hort. Upsal. missis. 1764). — *Salsola altissima* (= *Suaeda altissima* Pall. — 2 ark; det ena uppdraget 1764 ur frön, sända av Forskåhl). — *S. fruticosa* (= *Suaeda fruticosa* Forsk. — Samma ursprung som föregående). — *Bupleurum odontites*. — *Caucalis platycarpus*. — *Ammi copticum* (e seminibus a Forskåhl). — *Conium africanum*. — *Cachrys Libanotis*. — *Statice Armeria* var. γ . — *St. sinuata*. — *Linum maritimum* (H. Ups. 1764).

Hexandria.

Gloriosa superba. — *Asphodelus fistulosus*. — *Frankenia pulverulenta*. — *Rumex Lunaria*. — *R. aculeatus*.

Octandria.

Oenothera sinuata. — *O. pumila*. — *Galenia africana*.

Enneandria.

Rheum palmatum.

Decandria.

Ruta chalapensis var. α . — *Melia Azedarach* (fruktificerande exemplar). — *Zygophyllum Morgsana*. — *Gypsophila saxifraga*. — *Dianthus pomeridianus*. — *Arenaria saxatilis*. — *Cerastium vulgatum*. — *Forskåhlia tenacissima*. — *Portulaca* sp. (e Sibiria). — *Reseda canescens*. — *R. mediterranea* (Semina a Forskåhl e Cariae desertis). — *Euphorbia* sp.

Icosandria.

Amygdalus nana. — *Mesembryanthemum pomeridianum*. — *Aizoon hispanicum*. — *Rosa cinnamomea*.

Polyandria.

Corchorus trilocularis (Forskåhl). — *Paeonia tenuifolia*. — *Aconitum variegatum*. — *Anemone dichotoma*. — *Clematis viticella*. — *Ranunculus lanuginosus* var. β .

Didynamia.

Teucrium asiaticum. — Lamium garganicum. — Leonurus sibiricus. — Phlomis Leonurus (Leonotis Leonurus Brown). — Clinopodium vulgare canadense (ex America, sata in horto upsaliensi). — Melissa Calamintha (Calamintha officinalis Moench). — Ocimum album. — O. sanctum. — O. polystachyum (Moschosma p.). — Prunella laciniata. — Pr. hyssopifolia. — Cleonia lusitanica. — Antirrhinum aegyptiacum. — A. repens (Linaria repens Mill.). — Scrophularia scorodonia. — Scr. trifoliata. — Scr. peregrina. — Lantana annua. — Sibthorpia europaea. — Orobanche ramosa. — Mimulus ringens.

Tetradynamia.

Alyssum maritimum (Lobularia m.). — Ricotia aegyptiaca. — Sisymbrium Loeseli. — Cheiranthus fruticosus. — Ch. maritimus. — Sinapis pyrenaica (Sisymbrium acutangulum DC.). — S. pubescens. — S. sp. (legit Salomon sub nom. juncea). — Raphanus caudatus (1764). — Bunias spinosa (Zilla spinosa). — B. myagroides. — B. Cakile (från Arabien, Forskåhl. Är Cakile maritima).

Monadelphica.

Geranium hybridum (Pelargonium hybridum). — G. grossularioides (Pelargonium gr.).

Diadelphia.

Cytisus Cajan (Cajanus indicus). — Ornithopus compressus. — Hedysarum junceum. — Astragalus hamosus. — Trifolium Melilotus polonica. — Lotus arabicus (e seminibus ex Oriente a Forskåhl missis). — L. rectus. — L. corniculatus. — Medicago polymorpha var. intertexta.

Syngenesia.

Hyoseris radiata (Löfling). — Lapsana Zacintha (Zacintha verrucosa Gaertn.). — Serratula coronata. — Carduus defloratus. — Cnicus centauroides (Rhaponticum cynaroides Less.). — Carthamus tingitanus. — Spilanthes oleracea. — Chrysocoma ciliata. — Athanasia crithmifolia. — Artemisia maritima. — Conyza rupestris (Ex Oriente Forskåhl, sata in Horto Upsal.). — C. bifrons. — Erigeron graveolens (Conyza gr.). — E. canadensis. — Senecio aegyptiacus. — S. viscosus. — S. rigidus. — Aster hyssopifolius. — A. macrophyllus. — A. crispus (Pulicaria crispa. — E seminibus a Forskåhl ab oriente missis). — Solidago flexicaulis. — Inula arabica. — Bellium bellidioides. — Chrysanthemum frutescens. — Matricaria asteroides (Boltonia a.). — M. capensis. — Cotula turbinata. — C. sp. — Achillea Ageratum. — Amellus Lychnitis. — Centaurea salmantica. — C. muricata.

Monoecia.

Dalechampia scandens. — Cucumis trilobatus.

Dioecia.

Mercurialis ambigua. — Parietaria judaica.

Polygamia.

Mimosa glauca (*Leucaena gl.*).

Cryptogamia.

Polypodium aureum.

Såsom en sammanfattning av den här lämnade redogörelsen för de Linnéanska växterna i BERGII herbarium kan således framhållas, att där nu finnas förvarade 82 exemplar med LINNÉS egenhändiga påskrifter, 28 utan dylika men dock härstammande från LINNÉ samt 218 insamlade i LINNÉS Hortus Upsaliensis. Det är således ett helt litet herbarium av inalles 328 nummer, som vi här ha att göra med och som utgör ett betydande tillskott till de hittills kända resterna av LINNÉS herbarium, vilka vi ännu äga i vårt land.